



Katowice, 5 września 2026 r.

FFD-0/1/2026/4901

Szanowna Pani

Sylwia Gregorczyk-Abram

Rzecznik Praw Obywatelskich

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

al. Solidarności 77, 00-090 Warszawa

AE:PL-81771-91578-RDUCW-25

Dotyczy: pisma Biura Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 21 sierpnia 2026 r. (sygn. VII.7031.58.2026.AT)¹³ oraz zbiorowego wystąpienia Fundacji Fabian Digital z dnia 30 lipca 2026 r.

PETYCJA W INTERESIE PUBLICZNYM

o skierowanie przez Rzecznika Praw Obywatelskich wniosku do Trybunału Konstytucyjnego, na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji RP w związku z art. 16 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich, o zbadanie zgodności rozporządzenia Ministra Edukacji zmieniającego rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (nr z wykazu prac legislacyjnych: 117) z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej

Działając w imieniu Fundacji Fabian Digital (KRS: 0001241828, NIP: 6343072031, REGON: 544798287), na podstawie art. 63 Konstytucji RP oraz art. 16 ust. 2 pkt 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, wnoszę o:

1. Skierowanie przez Rzecznika Praw Obywatelskich, na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji RP w związku z art. 16 ust. 2 pkt 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, wniosku do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 20 sierpnia 2026 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. poz. 1122)¹⁴ z:
 - art. 92 ust. 1 Konstytucji RP — w zakresie przekroczenia granic upoważnienia ustawowego zawartego w art. 44zb ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty³,
 - art. 70 ust. 1 Konstytucji RP — w zakresie naruszenia konstytucyjnego prawa do nauki,

strona 1/9



- art. 69 Konstytucji RP — w zakresie naruszenia obowiązku pomocy osobom niepełnosprawnym w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobienia do pracy oraz komunikacji społecznej,
 - art. 7 w związku z art. 31 ust. 2 Konstytucji RP — w zakresie bezpodstawnego rozciągnięcia zasady legalizmu na podmioty prywatne, którym przysługuje zasada wolności działania w granicach nienaruszania prawa.
2. Poinformowanie Fundacji o wyniku zapowiedzianego w piśmie z dnia 21 sierpnia 2026 r.¹³ wystąpienia generalnego do Minister Edukacji oraz o tym, czy — w świetle odpowiedzi resortu na to wystąpienie — Rzecznik zamierza podjąć dalej idące działania, w tym skorzystać z legitymacji do zainicjowania kontroli konstytucyjnej.

I. Dotychczasowe zaangażowanie Rzecznika Praw Obywatelskich w niniejszą sprawę

Pragniemy podkreślić, że niniejszy wniosek nie jest pierwszym kontaktem Fundacji z Biurem Rzecznika Praw Obywatelskich w tej sprawie, lecz kolejnym etapem korespondencji prowadzonej od kilku miesięcy.

Już w dniu 24 lutego 2026 r., a więc na długo przed podpisaniem zaskarżonego rozporządzenia, ówczesny Rzecznik Praw Obywatelskich prof. Marcin Wiącek skierował do Ministerstwa Edukacji Narodowej wystąpienie (sygn. VII.7031.6.2026.AT)⁸, w którym po analizie art. 37 ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe jednoznacznie wskazał, że przepisy obowiązujące w dacie tego wystąpienia nie zawierały zakazu przeprowadzania egzaminów na odległość ani nie nakładały obowiązku fizycznej obecności ucznia w siedzibie szkoły.

W dniu 30 lipca 2026 r. Fundacja Fabian Digital skierowała do Pani Rzecznik zbiorowe wystąpienie w tej sprawie, a w odpowiedzi z dnia 21 sierpnia 2026 r. (sygn. VII.7031.58.2026.AT)¹³ Biuro Rzecznika poinformowało nas o planowanym skierowaniu do Minister Edukacji wystąpienia generalnego, obejmującego kwestie sposobu przeprowadzenia zmian prawnych w kontekście dostępu do edukacji oraz sytuacji uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi.

Doceniamy dotychczasowe zaangażowanie Pani Rzecznik oraz Jej Biura. Jednocześnie, w związku z istotną zmianą okoliczności faktycznych opisaną poniżej, zwracamy się z wnioskiem o rozważenie kroku dalej idącego niż wystąpienie generalne — o skorzystanie z przysługującej Pani



Rzecznik legitymacji czynnej do zainicjowania kontroli konstytucyjnej rozporządzenia przed Trybunałem Konstytucyjnym.

II. Zmiana okoliczności od czasu ostatniej korespondencji

W dniu 20 sierpnia 2026 r., a więc już po skierowaniu przez Fundację zbiorowego wystąpienia z 30 lipca 2026 r., Minister Edukacji podpisała rozporządzenie, które zostało opublikowane w Dzienniku Ustaw pod pozycją 1122⁴. Kwestionowane rozwiązania przestały mieć charakter projektu — są obowiązującym źródłem prawa powszechnie obowiązującego w rozumieniu art. 87 ust. 1 Konstytucji RP, w pełni podlegającym kontroli Trybunału Konstytucyjnego.

Zwracamy przy tym uwagę na szczególną, wyróżniającą pozycję Rzecznika Praw Obywatelskich wśród podmiotów uprawnionych do inicjowania kontroli konstytucyjnej. Zgodnie z art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji RP, Rzecznik — podobnie jak Prezydent RP, Marszałkowie Sejmu i Senatu, Prezes Rady Ministrów, Prokurator Generalny, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Prezes Najwyższej Izby Kontroli — posiada **generalną legitymację czynną** do występowania z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego w każdej sprawie zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, niezależnie od tego, czy akt ten dotyczy bezpośrednio zakresu działania Rzecznika. W przeciwieństwie do wielu innych podmiotów, których legitymacja jest ograniczona do spraw objętych ich właściwością, Rzecznik nie musi wykazywać związku między przedmiotem wniosku a zakresem swojej działalności.

Niniejsza sprawa dotyczy przy tym w sposób oczywisty materii leżącej w centrum ustawowych zadań Rzecznika — ochrony wolności i praw człowieka i obywatela, w tym konstytucyjnego prawa do nauki oraz praw osób z niepełnosprawnościami, co czyni ją naturalnym kandydatem do samodzielnego zainicjowania przez Rzecznika kontroli konstytucyjnej, bez konieczności oczekiwania na analogiczną inicjatywę innego uprawnionego podmiotu.

III. Argument pierwszy: przekroczenie granic upoważnienia ustawowego (art. 92 ust. 1 Konstytucji RP)

Zgodnie z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Przekroczenie tych granic stanowi samoistną podstawę stwierdzenia niekonstytucyjności aktu wykonawczego.



Upoważnienie ustawowe do wydania zaskarżonego rozporządzenia, zawarte w art. 44zb ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty³, obejmuje określenie warunków, trybu i formy przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego, egzaminu poprawkowego oraz sprawdzianu wiadomości i umiejętności ucznia.

Rządowe Centrum Legislacji, w piśmie z dnia 31 maja 2026 r. (sygn. RCL.DPS.555.84.2026)⁴, wprost wskazało, że projektowany § 17a rozporządzenia odnosi się wyłącznie do trybu i formy przeprowadzania egzaminów, podczas gdy upoważnienie ustawowe wymaga uregulowania w rozporządzeniu także warunków ich przeprowadzania, stwierdzając, że "wątpliwości budzi prawidłowość realizacji zakresu przedmiotowego ww. upoważnienia".

Pragniemy podkreślić okoliczność o kluczowym znaczeniu proceduralnym: zgodnie z odrębną korespondencją Rządowego Centrum Legislacji z dnia 25 sierpnia 2026 r.⁵, ostateczna wersja rozporządzenia nie została w ogóle poddana rozpatrzeniu przez komisję prawniczą, lecz została zredagowana w trybie roboczym, ze względu na presję czasową. Wątpliwość zgłoszona przez RCL w maju 2026 r. nigdy nie została formalnie rozstrzygnięta w toku zwykłej, kolegialnej procedury legislacyjnej przewidzianej właśnie po to, by takie wątpliwości usuwać.

IV. Argument drugi: naruszenie konstytucyjnego prawa do nauki oraz pominięcie Rzecznika Praw Dziecka (art. 70 Konstytucji RP)

Rzecznik Praw Dziecka Monika Horna-Cieślak, w piśmie z dnia 11 lipca 2026 r. (sygn. BRPD.400.2.2026.JG)⁶, wyraziła wprost zaniepokojenie brakiem przekazania Rzecznikowi Praw Dziecka projektu rozporządzenia do zaopiniowania w standardowym trybie konsultacji, pomimo że akt ten odnosi się bezpośrednio do sytuacji dzieci i młodzieży oraz warunków realizacji prawa do nauki zagwarantowanego w art. 70 Konstytucji RP.

Zwracamy uwagę, że pominięcie jednego niezależnego organu ochrony praw dziecka w konsultacjach nad aktem systemowo dotyczącym sytuacji prawnej dzieci powinno być traktowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich jako sygnał alarmowy co do jakości całego procesu legislacyjnego, niezależnie od podziału kompetencji między obydwoma urzędami.



V. Argument trzeci: sprzeczność z polityką cyfryzacji państwa oraz naruszenie zasady pomocy osobom niepełnosprawnym (art. 69 Konstytucji RP)

Ministerstwo Cyfryzacji, w opinii Centrum Rozwoju Kompetencji Cyfrowych z dnia 23 lipca 2026 r. (sygn. BM.WDS.050.2.2026)⁷, przedstawiło dwunastopunktowe stanowisko kwestionujące zasadność całkowitego wykluczenia możliwości przeprowadzania egzaminów z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej, wskazując na sprzeczność z przyjętą przez Radę Ministrów w 2024 r. "Polityką Cyfrowej Transformacji Edukacji"⁸.

Ministerstwo Edukacji Narodowej odrzuciło to stanowisko bez podjęcia merytorycznej analizy, powołując się na ustawę o systemie oświaty z 1991 r., uchwaloną w realiach sprzed powstania internetu powszechnego użytku.

Skutki tego rozstrzygnięcia dotyczą w sposób szczególny uczniów z niepełnosprawnościami. Według stanu na 3 sierpnia 2026 r. z egzaminów online korzysta 27 868 uczniów pochodzących z 1 974 gmin, z czego 8 519 uczniów zamieszkuje miejscowości całkowicie pozbawione połączenia komunikacją publiczną. W skali ogólnopolskiej, zgodnie z danymi Systemu Informacji Oświatowej za rok szkolny 2025/2026¹⁵, w edukacji domowej uczy się 59 290 uczniów, z czego 5 693 (9,6%) posiada orzeczenie o niepełnosprawności, a 68,5% tej grupy stanowią uczniowie w spektrum autyzmu.

VI. Ustalenia Najwyższej Izby Kontroli

Wystąpienie pokontrolne Najwyższej Izby Kontroli z dnia 19 grudnia 2025 r. (sygn. KNO.411.3.1.2025)⁹ potwierdza, że Minister nie podejmował dialogu ze Szkołą w Chmurze, pozostawił bez rozpatrzenia przez 17 miesięcy petycję z 16 tysiącami podpisów, udzielił nierzetelnej odpowiedzi na interpelacje poselskie oraz zlecił kontrole doraźne według arkusza kontrolnego, który celowo lub przez zaniechanie pomijał pytanie o egzaminy online.

VII. Sprzeczność wewnętrzna w komunikacji Ministerstwa Edukacji Narodowej, potwierdzona publicznie przez Minister Edukacji

Uzasadnienie do projektu rozporządzenia z dnia 13 sierpnia 2026 r.¹² wskazuje, że kluczowy przepis wejdzie w życie dopiero 1 września 2027 r., "aby uczniowie i ich rodzice mieli czas na dostosowanie



się do tych zmian". Jednocześnie komunikaty MEN¹¹ oraz NIK¹⁰ twierdzą, że forma stacjonarna "zawsze obowiązywała".

Sprzeczność tę potwierdziła sama Minister Edukacji Barbara Nowacka podczas publicznej wypowiedzi w dniu 31 sierpnia 2026 r., na spotkaniu z senatorem Kazimierzem Kleiną w Kaszubsko-Pomorskiej Szkole Wyższej w Wejherowie¹⁶, stwierdzając: "Te przepisy będą wchodziły w życie z dniem 1 września... od przyszłego roku (...) żeby rodzice mogli się przez rok mentalnie przygotować i młodzież, żeby się mogła mentalnie przygotować."

Gdyby egzaminy online były rzeczywiście od zawsze nielegalne, nie istniałoby racjonalne uzasadnienie dla dawania rocznego okresu na "mentalne przygotowanie się" do przestrzegania prawa, które podobno zawsze obowiązywało.

Podczas tego samego spotkania¹⁶ Minister Edukacji odniosła się ponadto do barier zdrowotnych osób z niepełnosprawnościami słowami: "Ale taki jednostkowy przypadek przyjechania raz na egzamin (...) to chyba nie jest straszny wysiłek". Prosimy Panią Rzecznik o zwrócenie szczególnej uwagi na tę wypowiedź w kontekście art. 69 Konstytucji RP oraz ustawowych zadań Rzecznika w zakresie ochrony praw osób z niepełnosprawnościami.

VIII. Masowy sprzeciw jednostek samorządu terytorialnego, ośrodków pomocy społecznej oraz placówek medycznych

Fundacja Fabian Digital przekazuje w załączeniu 63 oficjalnych stanowisk jednostek samorządu terytorialnego, 22 stanowiska miejskich i gminnych ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie, a także 8 stanowisk placówek medycznych oraz opinii specjalistów zdrowia psychicznego. Skala i geograficzne rozproszenie tego sprzeciwu wskazuje, że problem będący przedmiotem niniejszego wniosku ma charakter ogólnopolski, a nie marginalny czy lokalny.

IX. Podsumowanie i wniosek

Mając na uwadze:

1. dotychczasowe zaangażowanie Rzecznika Praw Obywatelskich w tę sprawę, w tym wystąpienie prof. Marcina Wiącka z 24.02.2026 r.⁸ oraz zapowiedź wystąpienia generalnego z 21.08.2026 r.¹³,



2. ziszczenie się kluczowej okoliczności — rozporządzenie zostało podpisane i ogłoszone w Dzienniku Ustaw pod poz. 1122¹⁴, przestając być projektem,
3. szczególną, generalną legitymację Rzecznika Praw Obywatelskich do samodzielnego zainicjowania kontroli konstytucyjnej na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji RP,
4. udokumentowaną przez RCL⁴ nierozstrzygniętą wątpliwość co do przekroczenia granic upoważnienia ustawowego,
5. pominięcie Rzecznika Praw Dziecka⁶ w konsultacjach,
6. sprzeczność rozporządzenia z polityką cyfryzacji państwa^{7 8} oraz jego nieproporcjonalny wpływ na osoby z niepełnosprawnościami,
7. udokumentowane przez NIK⁹ systemowe zaniedbania proceduralne Ministra Edukacji,
8. wewnętrzną sprzeczność w komunikacji MEN, potwierdzoną publiczną wypowiedzią Minister Edukacji z 31.08.2026 r.¹⁶,
9. masowy, ogólnopolski sprzeciw jednostek samorządu terytorialnego, ośrodków pomocy społecznej i placówek ochrony zdrowia,

wnosimy jak w petitum niniejszego wniosku, w szczególności o skierowanie przez Rzecznika Praw Obywatelskich wniosku do Trybunału Konstytucyjnego celem zbadania zgodności rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 20 sierpnia 2026 r. (Dz. U. poz. 1122)¹⁴ ze wskazanymi wzorcami konstytucyjnymi.

Z wyrazami szacunku,

Fabian Grabania

Prezes Zarządu

/-podpisano elektronicznie/



Załączniki:

1. Pierwsza petycja FFD-0/1/2026/989 do Prezydenta RP
2. Pismo Biura Interwencyjnej Pomocy Prawnej i Listów KPRP z dnia 15.07.2026 r. (sygn. BIPL.0606.110.2026.ML) w odpowiedzi na naszą pierwszą petycję FFD-0/1/2026/989 do Prezydenta RP
3. Pismo BIPL.0606.110.2026.ML z 15.07.2026 r., które KPRP przekazała do MEN
4. Pismo RCL.DPS.555.84.2026 z dnia 31.05.2026 r., Dyrektora Departamentu Prawa Społecznego Krzysztofa Olszaka informujące że MEN nie ma upoważnienia ustawowego
5. Odpowiedź od RCL z 25.08.2026 r. informująca nas o pominięciu komisji prawniczej (RCL.DPS.555.84.2026)
6. Pismo Rzecznika Praw Dziecka z dnia 11.07.2026 r. (sygn. BRPD.400.2.2026.JG)
7. Wystąpienie pokontrolne Najwyższej Izby Kontroli z dnia 19.12.2025 r. (sygn. KNO.411.3.1.2025) wraz z pismem przewodnim do MEN, zmiana uchwały Kolegium NIK, odpowiedzi MEN na zastrzeżenia zawarte w protokole (folder)
8. Wystąpienie byłego RPO prof. Wiącka (VII.7031.6.2026.AT) z 24.02.2026 r.
9. Zapowiedź od nowej RPO Sylwii Gregorczyk-Abram z 21.08.2026 r. (VII.7031.58.2026.AT) wystąpienia generalnego do MEN
10. Opinia Ministerstwa Cyfryzacji (BM.WDS.050.2.2026) z 23.07.2026 r.
11. Projekt rozporządzenia MEN z 13.08.2026 r. (folder)
12. 63 stanowiska Jednostek Samorządu Terytorialnego (folder)
13. 22 stanowiska Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej (folder)
14. 8 stanowisk placówek medycznych i specjalistów (folder)
15. Interpelacje poselskie i senatorskie (linki prowadzące do stron Sejmu)
16. Apel o dialog społeczny Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej
17. 5 ekspertyz i opinii prawnych (folder)
18. Akty prawne, które zostały użyte w niniejszym piśmie (folder)
19. Nagranie audio wypowiedzi Minister Edukacji Barbary Nowackiej z dnia 31.08.2026 r., spotkanie z senatorem Kazimierzem Kleiną, Kaszubsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Wejherowie



Przypisy

¹ Pismo BIPL z 15.07.2026 r. (BIPL.0606.110.2026.ML)

² Petycja FFD z 7.07.2026 r. (FFD-0/1/2026/989)

³ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881, z późn. zm.), art. 44zb

⁴ Pismo RCL z 31.05.2026 r. (RCL.DPS.555.84.2026)

⁵ Pismo RCL z 25.08.2026 r. (RCL.DPS.555.84.2026)

⁶ Pismo RPD z 11.07.2026 r. (BRPD.400.2.2026.JG)

⁷ Opinia CRKC / Ministerstwa Cyfryzacji z 23.07.2026 r. (BM.WDS.050.2.2026)

⁸ Uchwała Rady Ministrów nr 98 z dnia 12 września 2024 r. w sprawie "Polityki Cyfrowej Transformacji Edukacji"; oraz wystąpienie RPO prof. Wiącka z 24.02.2026 r. (VII.7031.6.2026.AT) — patrz uwaga niżej

⁹ Wystąpienie pokontrolne NIK z 19.12.2025 r. (KNO.411.3.1.2025)

¹⁰ Komunikat NIK z 28.08.2026 r.

¹¹ Komunikat MEN z 21.08.2026 r.

¹² Uzasadnienie do projektu rozporządzenia MEN z 13.08.2026 r., str. 7

¹³ Pismo BRPO z 21.08.2026 r. (VII.7031.58.2026.AT)

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 20 sierpnia 2026 r. (Dz. U. poz. 1122)

¹⁵ Dane SIO za rok szkolny 2025/2026

¹⁶ Wypowiedź Minister Edukacji Barbary Nowackiej z 31.08.2026 r., Wejherowo